

indvendes, at ved en fremtidig jernindustri i Nordland maa man gjøre regning paa stenkul som returfragt, men for det første vil der for det færdige jern ikke behøves saa stor tonnage som for malmeksporten, og desuden vil der vistnok altid blive brug for stenkul og stenkulskoks, ialfald til fremstilling af de billigere jernsorter. Til fremstilling af de finere kvaliteter af jern og staa! bør man derimod bruge torvkoks.

UNDERSØGELSE AF TORVSTRØMYRER.

OMSTAAENDE TABEL viser undersøgelsesresultater vedrørende en del torvstrømyrer i forskjellige amter, særlig i *Kristians amt*, hvor det mængstedes er vanskelig at opdrive saadanne.

Hyppigst forekommer mosemyrer omkring tjern — T. nr. 54, 55, 63, 78, 79 m. fl. — og er da ikke lette at udnytte, da tjernet først maa udtappes. Der forefandtes ogsaa tjern, som var omtrent helt igjengroede — T. nr. 66 og 69 —, og bestaar da hovedsagelig af temmelig frisk mose flere meter dybt, men det brugbare areal er i de fleste tilfælde lidet, dog stort nok for smaa anlæg. Som det vil sees, kan vandopsugningsevnen være temmelig høi for saadanne myrer. Paa fjeldet er myrerne ofte dækket af et ca. 0,2 m. tykt friskt moselag — T. nr. 57, 61, 67 m. fl. —, der har en høi vandopsugningsevne, men er vanskelig at nyttiggjøre, idet saadan mose ikke kan stikkes og naar tør vil være vanskelig at sønderrive. Enkelte steder fandtes mosetorven i bunden af myrerne — T. nr. 65, 68 —, og brændtorvmateriale eller ogsaa mere formuldnet myrjord ovenpaa. Torvstrømateriale fandtes forøvrigt paa de mest utænkelige steder, saaledes kan som et kuriosum nævnes, at oppe paa toppen af et fjeld i Valdres ca. 1200 m. o. h. er en liden torvstrømyr — T. nr. 69 — af ganske god beskaffenhed. Mosen var frisk til 2 m. dybde og uden spor af humus, idet det vand, som rinder bort, er aldeles klart. Myren har tidligere været et tjern; nedenfor laa medio juli endnu sne.

De væsentligste oplysninger om myrerne fremgaar forøvrigt af tabellen. Opgaverne over *arealerne* er for de flestes vedkommende skjønsmæssig bedømt. Torvstrømaterialeets *vandopsugningsevne* er undersøgt af *statens kemiske kontrolstation* i Kristiania. Naar den theoretiske vandopsugningsevne ikke er under 8, ansees materialet som brugbart. Opgaverne over *nedbøren* er i henhold til *det norske meteorologiske instituts* nedbørsagttagelser paa de vedkommende myr nærmestliggende nedbørsstationer og er afrundede opad. Disse opgaver kan variere en smule fra den virkelige nedbør paa myrerne, men giver ialfald et relativt begreb om nedbørsforholdene ved de forskjellige

TORVSTRØMYREN

T. nr.	Myrundersøgelse	Myrens navn	Myrens eier	Myrens beliggenhed				Moselage	
				ant	km.	iretning	fra (sted)	Midlere dybde	Myrens areal
49		Store Mørkmyr	Diirektør Schmidt	Smaalenene	—	—	Saaner . . .	2,0	2
50		Lille Mørkmyr	Do.	Do.	—	—	Do. . . .	0,5	1
51		Nøklemyren	Bernh. Holst, Moss	Buskerud	—	—	Hurum . . .	1,0	10
52		Bredmyren	K. Kleveland m. fl.	Akershus	2	Ø	Oppegaard St.	2,0	20
53		Blautmyren	E. Enge m. fl.	Kristians	—	—	Ø. Gausdal	0,5	—
54		Igletjernmyren	Kristian Holen	Do.	—	—	Do.	1,0	1
55		Tjernsmyren	?	Do.	—	—	V. Gausdal	1,0	2
56		Langmyren	?	Do.	—	—	Do.	—	—
57		Slaattermyrerne	?	Do.	—	—	Do.	0,2	—
58		Haabergmyren	Ole Sønstegaard	Do.	—	—	Do.	1,0	3
59		Skogfurumyren	Almenningslod no. 4	Do.	—	—	Ø. Toten	1,0	3
60		Holensætermyren	Do. » 3	Do.	—	—	Do.	1,0	1
61		Raummyren	?	Do.	—	—	Øier . . .	0,2	100
62		Stormyren	Statens Almenning	Do.	—	—	Do. . . .	0,75	3
63		Svartjernmyren	Harald Skjønsberg	Do.	—	—	Do. . . .	0,5	2
64		Langleitmyren	Seegaards Opsiddere	Do.	—	—	Snertingdalen	0,75	20
65		Rudlangmyren	Niels Rudlang	Do.	—	—	Ulnæs . . .	1,0	1
66		Vandtjernmyrerne	Ulnæs Almenning	Do.	—	—	Do. . . .	0,25	—
67		Fjeldmyrerne	Do.	Do.	—	—	Do. . . .	0,2	—
68		Gudbrandsrudmyren	Ingvar Fosheim	Do.	—	—	Røn . . .	1,0	6
69		Rabaldsfjeldmyren	Bagns og Reinlids Alm.	Do.	—	—	S. Aurdal	1,5	20
70		Indalsmyren	Anton Vaarnæs	Do.	—	—	V. Toten	1,0	20
71		Endtjernsmyren	Joh. Enger	Do.	—	—	N. Land	1,0	6
72		Do.	Do.	Do.	—	—	Do.	—	—
73		Sjøjetmyren	Do.	Do.	—	—	Do.	1,5	5
74		Jøgertjernsputmyren	Do.	Do.	—	—	Do.	2,0	30
75		Attjernsmyren	Ø. Rødnæs	Do.	—	—	S. Land	1,0	70
76		Haraldsrudmyren	Kaptein Hof	Do.	—	—	Do.	1,0	5
77		Kjørslemyren	Landhandler Sørlie	Do.	—	—	Hedalen	0,3	2
78		Skaltjernsmyren	Lars Gravid	Do.	—	—	Do.	1,0	10
79		Jernliemyren	Øvrebyes Opsiddere	Do.	—	—	Do.	0,75	15
80		Vittersjøtjernmyren	?	Jarlsb. og Larv.	—	—	Tjølling	0,5	—
81		Kongsvoldmyren	Staten	S. Trondhjem	—	—	Kongsvold	1,5	—

NORGE. (Fortsat fra »Meddelelse« nr. 2 for 1905).

Ægtighed		Moselagets beskaffenhed			Bundlagets beskaffenhed	Betingelserne for udnyttelse				Udnyttelsesmulighed	Anmærkninger
Cubik-udhold	Antal torvstrøballer à 65 kg.	Friskhedsgrad	Vandop-sugnings-evne	Kvælstofindhold		Lethed at afgrøfte	Fri for stubber og redder	Aarlig nedbør	Tørkeforholde		
m. ³	omtr.		Kg. vand pr. kg. tør torv	pct.			mm.				
50 000	60 000	I	14,3	0,69	Lere	II I	730	I II	Desuden ca. 75 maal af mindre god beskaffenhed.		
5 000	6 000	I	17,2	0,77	Lere	II I	730	I III	Forøvrigt brændtorv til 4 m. dybde.		
10 000	120 000	I	17,7	0,89	Lere	I I	800	I II			
10 000	480 000	I	19,8	0,56	Lere	I I	730	I II			
2 500	3 000	I	14,6	1,72	Lere	I I	600	I III			
10 000	12 000	I	12,8	1,25	Grus	III I	600	I III	Mosen er bedst rundt kanterne af tjernet.		
10 000	24 000	I	12,9	1,6	—	I I	600	I III	Do. Do.		
—	—	I	—	—	—	—	—	—	Do. Do.		
—	—	I	20,3	0,85	—	—	—	—	Frisk Mose.		
30 000	36 000	II	9,6	1,31	—	I I	600	I III			
30 000	36 000	II	9,2	1,38	Grus	I I	700	I III			
15 000	18 000	I	18,1	1,06	Grus	II I	700	I II	Tilstødende brændtorvmyr. Ligger lige ved den gl. Trondhjemsvei.		
10 000	—	I	18,6	1,09	Lere	I I	600	I —	Brændtorvmyr. Prøve af det friske moselag.		
22 500	27 000	I	12,8	1,07	Sand	I I	600	I II	Tilstødende brændtorvmyr.		
12 500	15 000	I	—	—	—	I I	600	I III	Mose rundt et tjern.		
15 000	18 000	II	6,4	2,56	Lere	I II	700	I III			
15 000	18 000	II	8,9	1,59	Lere	I I	580	I III			
—	—	I	22,9	0,54	—	—	580	I —	Et udtørket tjern paa fjeldet.		
—	—	I	19,0	0,97	—	—	580	I —	Prøve af det friske moselag.		
6 000	7 200	II	8,9	1,74	—	I I	580	I II	Den bedste mose ligger paa bunden af myren.		
30 000	36 000	I	16,4	1,16	Grus	I I	550	I II	Ca. 1200 m. o. havet.		
20 000	24 000	II	8,6	1,38	—	II I	700	I II			
6 000	7 200	I	2,2	1,91	Lere	I I	550	I II	Prøve indtil 1 m. dybde.		
—	—	I	16,6	0,98	Lere	I I	—	—	Prøve fra 2 m. dybde.		
7 500	9 000	II	8,2	1,78	—	I I	550	I III	Tilstødende dyrkningsmyr.		
50 000	72 000	I	9,6	1,89	—	I I	550	I II			
70 000	84 000	I	16,1	0,96	Grus	II II	550	I III	Brændtorv til 2,5 m. Kan delvis grøftes til 1 m. dybde.		
5 000	6 000	I	21,6	0,52	—	I I	550	I II	Tilstødende brændtorvmyr.		
600	—	I	11,8	1,23	Grus	I I	600	I —			
10 000	12 000	I	18,4	1,15	Grus	II I	600	I III			
11 250	13 500	I	19,5	1,23	—	II I	600	I III	Lige ved hovedvei. Tilstødende græsmyr.		
—	—	I	20,5	0,78	—	—	950	I —	Prøve af hvidmose fra det sydøstlige parti.		
—	—	I	11,3	—	Fjeld	I	320	I —			

myrer. Saalænge nedbøren ikke overskrider 1000 mm. aarlig, ansees tørkeforholdene som regel at være gode.

Myrernes *udnyttelsesmuligheder* er som resumé i dette tilfælde inddelt i 2 klasser, idet ingen af de i denne tabel opførte myrer egner sig for torvstrøfabrikation i stor skala, og kan derfor ikke sættes i *Klasse I*.

Klasse II indbefatter saadanne myrer, der kan anbefales til udnyttelse for bygdebehov, men hvor kommunikationsforholde, størrelse eller andre omstændigheder er mindre gunstige for store anlæg.

Klasse III indbefatter saadanne myrer, hvis beliggenhed, størrelse, beskaffenhed o. s. v. vanskeliggjør udnyttelse, men selv enkelte af disse kan under ellers gunstige forholde og hvor bedre myrer ikke kan opdrives ogsaa udnyttes til bygdebehov eller til gaardsbrug.

Paa flere af de undersøgte myrer har man allerede begyndt at stikke strøtorv for tilvirkning af torvstrø i mindre skala.

Efterhaanden, som andre myrer bliver undersøgt, vil resultaterne blive offentliggjort paa samme maade.

A/S RUSTAD TORVSTRØFABRIK.

RUSTADMYRENS sydlige del er en ca. 450 maal stor torvstrømyr, medens den nordlige del er en brændtorvmyr.

Til *torvstrømyrens* udnyttelse er der nu dannet et aktieselskab med ovennævnte navn, Arbeidet er allerede paabegyndt og ledes af torvingeniørerne *P. Schøning* og *A. Ordning*, der begge har gennemgaaet den svenske stats torvskole.

Dette foretagende har vistnok de bedste udsigter til at blive regningssvarende. Rustadmyren, der gennemskjæres af Kongsvinger—Flisenbanen, er en af de heldigst beliggende, bedste og lettest udnytbare torvstrømyrer i vort land. Torvstrø er for tiden en saa efterspurgt vare, at markedet er saa at sige ubegrændset, og der vil derfor neppe blive stor vanskelighed med at faa afsætning for produktet. Hovedsagen er, at man kan blive istand til at tilvirke torvstrøet tilstrækkelig billig. Med de faglig uddannede arbejdsledere og under saa gunstige forholde, som paa Rustadmyren, skulde man der kunne producere torvstrø saa billig, som det med nu kjendte arbejdsmetoder overhode lader sig gjøre.

Brændtorvmyren udnyttes, som andetsteds nævnt, af et andet firma under ledelse af torvingeniør *E. Lund*, og de to forskjellige fabrikker vil gjensidig samarbejde med hinanden, skal benytte samme lokomobil og tildels samme arbejdere, idet det meste arbeide ved brændtorvfabrikationen foregaar tidlig om sommeren, medens torvstrøtilvirkningen væsentlig paagaar udover høsten.